

Hållbarhetsrapport ODIN Fonder

2019

Innehåll

Kort om ODINs hållbarhetsarbete	3
Pessimister, optimister eller realister	4
Hur vi jobbar	6
Översikt över våra fonder	9
Vad gjorde vi under 2019	11
Årshjul	12
Företagsdialoger under 2019	13
Strategi och hållbarhetsredovisning	20
Uteslutningar och observation	21
Koldioxidavtryck	22
Samarbete och utveckling	24
Walk the talk	25
Målsättning 2020	26

ODIN är en aktiv, ansvarsfull och långsiktig förvaltare. Vår huvudsakliga uppgift är att arbeta för en bra och långsiktig avkastning för våra kunder. Som långsiktiga ägare i de bolag vi investerar i gör vi grundliga analyser av bolagets historik såväl som av framtida risker och möjligheter. I detta arbete är ESG-kriterierna en viktig del. ESG är förkortningen för Environmental (miljö), Social (samhälle) och Governance (bolagsstyrning). I den här rapporten kommer vi att använda oss av termen hållbarhet i stället för ESG.

Vi väljer aktier med omsorg och är selektiva när det gäller valet av de bolag vi vill investera i. Hållbarhetskriterier påverkar företagens värdeskapande över tid och bedömningar av hållbarhet är därför en viktig del i alla investeringsbeslut. Detta gäller även bedömningar som görs på räntesidan. Det nära sambandet mellan hållbarhet och värdeskapande driver förvaltarna att vara aktiva i sitt ägarskap.

Som aktiva förvaltare har vi under 2019 röstat på samtliga bolagsstämmor i de bolag vi är investerade i och deltagit i flera valberedningar. Vi har också haft en dialog med merparten av våra bolag om specifika händelser, strategier och rapporter. Vidare har vi fördjupat oss i bolagshändelserna under 2019 och tagit in extern rådgivning för att stärka den egna kompetensen och hjälpa oss att bli bättre på att ställa frågor och krav på de bolag vi investerar i.

Under det gångna året upprättade vi en ESG-kommitté på ODIN. Kommittén ska vara ett forum där vi kan diskutera olika problemställningar och förankra beslut i hela organisationen. Hållbarhet är inte bara ett fokusämne när vi investerar i bolag utan vi strävar också efter att ODIN ska bli mer hållbart. Detta är något som vi kommer att lägga tid på i år. Under 2020 kommer vi bland annat att göra en klimatredovisning med målsättningen att vara klimatneutrala 2020.

I den här rapporten kan du läsa mer om hur ODIN arbetar med hållbarhet och vad vi uträttat under 2019.

Trevlig läsning!

TOMAS HELLSTRÖM
VD, ODIN FONDER

Pessimister, optimister eller realister

Världen kan delas in i optimister, dvs. de som dras till positiva förändringar och möjligheter, och pessimister som tycker att det var bättre förr och fokuserar på negativa förändringar i världen. En del skulle kanske hävda att det också finns de som befinner sig mittemellan – ”realisterna” som ser saker och ting som de är. De är varken optimister eller pessimister utan utgår från faktabaserade problemställningar och lösningar.

När vi, som idag, står inför ett hot som riskerar att förändra livsvillkoren i grunden för stora delar av världens befolkning, är det berättigat att ställa sig frågan om det är optimism, pessimism eller realism som gör oss bäst rustade att möta utmaningen. Konsekvenserna av de klimatförändringar som människan har orsakat kräver att såväl politiker som gemene man agerar. Näringslivet och olika institutioner måste också ta sitt ansvar då de förfogar över resurser, kunskap och inflytande att styra världen i en ny och hållbar riktning.

De flesta av oss vill inte bara lyssna på klimatpessimisternas ständiga mantra att decennier av ohållbart leverne berövat våra barn och barnbarn en trygg framtid. Det skulle krävas att en 16-årig flicka, en klimatpessimist om man så vill, tog saken i egna händer för att få världen att vakna upp och lystra till klimatpessimisternas budskap. Nu är det dags för Greta Thunberg att lämna över stafettpippen till optimisterna. Till de som ser lösningarna och är redo att ta tuffa beslut därför att de tror på en bättre framtid där vi lyckas bromsa klimatutsläppen med hjälp av ny teknik och förändrad livsstil. Vi måste också vara realister och satsa på de åtgärder som är mest genomförbara och har störst effekt, i stället för på symbolhandlingar som bara renar samvetet utan att direkt leda någon vart.

Små och stora problemställningar

Även om klimatkrisen saknar motstycke till sin omfattning har den likheter med många små och stora problemställningar som samhället brottats med genom historien. Kapitalismen har skapat ett fantastiskt välstånd men det har krävts lagar och regler, och inte minst en stark moralisk kompass, för att begränsa den negativa inverkan på samhälle, miljö och individ. Vägen till dagens välstånd har kantats av dilemman och gör så fortfarande.

Dilemman

Vårt arbete som förvaltare av andras pengar är också fullt av dilemman. Många ”gröna” företag är nu så högt värderade på aktiemarknaden att det är föga sannolikt att deras aktieägare får någon större framtida avkastning. Samtidigt sitter andra bolag potentiellt med lösningen på en eller flera utmaningar, men det är osäkert om de någonsin kommer att bli lönsamma. Är det kanske så att vi måste göra avkall på avkastningskraven om vi vill investera med gott samvete? Går våra aktieägare miste om avkastning därför att vi inte vill investera i ”smutsiga” bolag trots att de har en attraktiv prislapp och är lönsamma? Hur ska vi förhålla oss till en värld där spelreglerna på många punkter kommer att förändras dramatiskt under de kommande fem till tio åren?

Vår inställning till detta ligger i linje med vår investeringsfilosofi och hur vi sätter ihop våra portföljer. Vi har koncentrerade fonder som innehåller mellan 25 och 40 bolag. Detta innebär att vi kan göra grundliga analyser av varje enskilt bolag och att vi inte behöver kompromissa när det kommer till ansvars- och avkastningskrav. Vi kan vara aktiva ägare genom att ha en löpande dialog med våra bolag för att ta del av de problemställningar de möter i sin vardag; sätta deras hållbarhetsarbete på prov och verka för att ord blir till handling.

ODIN-modellen

Vår långsiktiga inställning till hur vi investerar leder oss till bolag som har både viljan och förmågan att hela tiden bli bättre genom att anpassa sig till framtidens krav i en värld som ständigt förändras. Den hållbarhetsdialog som vi har med bolagen handlar till lika delar om att få inblick i ledningens förmåga att tänka långsiktigt som att ta hänsyn till olika riskfaktorer. Ägarstyrning, ledning och företagskultur är viktiga beståndsdelar av värdeskapningen. Vi ser att de bolag vars hållbarhetsarbete är väl förankrat på såväl lednings- och styrelsenivå som i företagskulturen, också är bättre än andra på att generera en lönsam och långsiktig tillväxt. Här hittar vi flera bolag (utöver de gamla vanliga ”gröna”) i olika branscher, som klarar att skapa värde för både samhället och aktieägarna. Ska det ske någon verklig förändring så måste alla bidra.

Vi är öppna med vad vi gör, vad vi äger och vad vi tror på. Detta gör oss mottagliga för, förhoppningsvis konstruktiv, kritik från många olika håll. Därigenom kan vi bli bättre i vårt hållbarhetsarbete.

Nästa gång du läser i tidningen om hållbara finanser, och att kapitalägarna måste se till att investera sitt kapital i hållbara bolag, ska du komma ihåg att du genom din fondinvestering är just kapitalägare. Vi strävar efter att förvalta ditt kapital på ett ansvarsfullt sätt för att du ska få bra avkastning till en låg risk, och att ditt kapital blir en del av lösningen på de problem som samhället står inför och inte en del av dem.

ANE S. RONGVED
HÅLLBARHETSANSVARIG

Hur vi jobbar

Vi väljer aktier med omsorg och är selektiva när det gäller valet av de bolag vi vill investera i. Hållbarhetskriterier påverkar företagets värdeskapande över tid och bedömningar av hållbarhet är därför en viktig del i alla investeringsbeslut och driver förvaltarna att vara aktiva i sitt ägarskap. 2012 undertecknade vi FN:s principer för ansvarsfulla investeringar. Detta innebär att vi förbinder oss att genomföra och redovisa hur vi integrerar ansvarstagande och hållbarhet i våra företags- och portföljbedömningar. Detta gäller även räntefonder. Vårt arbete kan sammanfattas i tre delar:

Så här arbetar vi med alla våra fonder

1. Integration – vi integrerar hållbarhetshänsyn i analyser och investeringsbeslut

2. Aktivt ägarskap – vi är aktiva ägare i de företag vi investerar i genom att föra en dialog med företagen och använda vår rösträtt på bolagsstämmor

3. Uteslutning och observation – vi väljer bort vissa företag på grundval av beteende och/eller vilka produkter/tjänster företaget erbjuder. Om beteende/produkter förändras i företag som vi äger, sätter vi upp företagen på en observationslista.

INTEGRATION

innebär bland annat att vi gör hållbarhetsanalyser av de företag vi investerar i. Alla företag som vi investerar i presenteras för förvaltningsavdelningen och här ska även en hållbarhetsbedömning ingå. Det innebär att vi väger risker och möjligheter med avseende på hållbarhet, samt hur duktiga styrelsen och ledningen är på att hantera detta. Vi ser också regelbundet över våra portföljer. För att kunna göra korrekta bedömningar är tillgången på information avgörande och vi hämtar information från flera källor. Vi använder inte bara offentligt tillgänglig information som årsredovisningar, rapporter från icke-statliga organisationer och liknande, utan även information

från möten med representanter från företagsledningen i relevanta företag samt från analytiker. Vi anlitar även externa analysbyråer för att få objektiva bedömningar av företag. För närvarande använder vi analysbyrån Sustainalytics som ger oss tillgång till deras företagsdatabas och analytiker, samt analys kopplad till produktinvolvering och händelser.

AKTIVT ÄGARSKAP handlar om att nyttja vår rösträtt som aktieägare, både genom att rösta på bolagsstämmor samt föra en dialog med de företag vi investerar i. Vi sitter också i flera valberedningar. Målet är att skapa medvetenhet och påverka företagen att förbättra sig.

Därigenom kan företagen bli bättre på att tackla de olika problemställningar de kan möta, vilket även gagnar aktieägarna. Vårt mål är att rösta på alla bolagsstämmor i de företag som vi investerar i. För att göra detta på bästa sätt använder vi oss av tjänster från ISS Proxy Voting Service, där vi får förslag på hur vi ska rösta ur ett hållbarhetsperspektiv. Utifrån en dialog med de företag vi investerar i är detta som regel kopplat till specifika händelser, redovisning eller teman som vi har fokus på. Om något händer i de företag vi investerar i är vår första åtgärd dialog. Om vi inte ser någon förmåga eller vilja till förändring säljer vi våra aktier i företaget. Eftersom vi har så koncentrerade portföljer är vi i många fall stora ägare i de företag vi investerar i och därför blir vår röst hörd. När vi inte är stora ägare samarbetar vi ofta med andra investerare.

UTESLUTNING OCH OBSERVATION är instrument som vi använder om det dyker upp saker i ett företag som kan strida mot

våra riktlinjer. Som aktiva förvaltare sätter vi ihop portföljerna utifrån ett företagsorienterat perspektiv och vi har därför inte lika stort behov av uteslutningslistor över företag som vi inte vill ska hamna i våra portföljer. Det innebär att alla företag som vi investerar i är grundligt analyserade och utvalda efter en längre process.

Ett antal företag utesluts efter en omfattande bedömning av deras riskprofil och framtidsutsikter där relevanta hållbarhetskriterier spelar en viktig roll. Samtidigt finns det vissa sektorer och enskilda företag som vi undviker på grund av etiska överväganden, baserat på den produkt de erbjuder och/eller deras beteende.

Vi gör bedömningarna med utgångspunkt från våra egna och SPU:s (Statens Pensjonsfond Utland) kriterier. Vi följer också SPU:s uteslutningslista och företag som utesluts av SPU tas bort från vår investeringsmiljö.

Vi utesluter företag som har mer än:

0%
av sin omsättning knuten till kontroversiella vapen

5%
av sin omsättning knuten till pornografi

5%
av sin omsättning knuten till tobaksproduktion

5%
av sin omsättning knuten till utvinning av termiskt kol, eller vars verksamhet i stor utsträckning är baserad på termiskt kol

5%
av sin omsättning knuten till utvinning av oljesand

(vissa fonder utesluter ytterligare kategorier)

Hur vi jobbar

BETEENDEBASERAT

Företag utesluts eller förs upp på observationslistan vid misstanke om allvarliga och systematiska överträdelser av allmänt vedertagna normer. Vi förutsätter att de företag vi investerar i uppträder i enlighet med principerna i FN Global Compact. Principerna rör mänskliga rättigheter, arbetsrätt, miljö och antikorrupktion.

Genom att underteckna dessa förbinder sig företag och organisationer att:

- 1 Stödja och respektera internationella mänskliga rättigheter inom sfären för företagets inflytande
- 2 Försäkra att de inte är inblandade i kränkningar av mänskliga rättigheter
- 3 Upprätthålla föreningsfrihet och erkänna rätten till kollektiva förhandlingar
- 4 Eliminera alla former av tvångsarbete
- 5 Avskaffa barnarbete
- 6 Avskaffa diskriminering vad gäller rekrytering och arbetsuppgifter
- 7 Stödja försiktighetsprincipen vad gäller miljörisker
- 8 Ta initiativ för att stärka ett större miljömedvetande
- 9 Uppmuntra utvecklandet av miljövänlig teknik
- 10 Motarbeta alla former av korrupktion, inklusive utpressning och bestickning

Ytterligare specificering av kriterier finns i våra riktlinjer.

Översikt över våra fonder

AKTIEFONDER

ODIN Norge	✓ ✓ ✓ ✓
ODIN Norden	✓ ✓ ✓ ✓
ODIN Sverige	✓ ✓ ✓ ✓ ✓
ODIN Europa	✓ ✓ ✓ ✓ ✓
ODIN Global	✓ ✓ ✓ ✓ ✓
ODIN Emerging Markets	✓ ✓ ✓ ✓ ✓
ODIN USA	✓ ✓ ✓ ✓ ✓
ODIN Fastighet	✓ ✓ ✓ ✓ ✓
ODIN Small Cap	✓ ✓ ✓ ✓ ✓

KOMBINATIONSFONDER

(erbjuds bara på norska marknaden)

ODIN Aksje	✓ ✓ ✓ ✓
ODIN Horisont	✓ ✓ ✓
ODIN Flex	✓ ✓ ✓
ODIN Konservativ	✓ ✓ ✓
ODIN Rente	✓ ✓ ✓

RÄNTEFONDER

(erbjuds bara på norska marknaden)

ODIN Likviditet	✓ ✓ ✓
ODIN Norsk Obligasjon	✓ ✓ ✓
ODIN Europeisk Obligasjon	✓ ✓ ✓
ODIN Kreditt	✓ ✓ ✓

ÖVERSIKT ÖVER VILKA INSTRUMENT SOM ANVÄNDS FÖR HÅLLBAR FÖRVALTNING I DE OLIKA FONDerna:

Integrerar ESG
- screening
- viktigt i investeringsprocessen

Väljer bort
- kontroversiella vapen, tobak, pornografi, kol och oljesand
- systematiskt och allvarliga kränkningar

Dialog
- proaktiv och reaktiv dialog med företagen

Aktivt ägarskap
- röstar på bolagsstämmor
- deltar i valberedningar

Väljer bort fossila bränslen
- företag som utviner olja, gas och kol

Vad gjorde vi under 2019?

Vi följde upp utvecklingen i de företag vi investerar i samtidigt som vi letade efter nya kandidater till fonderna. Vi jobbade vidare med hållbarhetsstrategin i våra portföljer, både vad gäller redovisning och förbättring av befintliga processer. Vi uppdaterade våra riktlinjer och hade också ett nära samarbete med SpareBank 1 kring utvecklingen av gemensamma riktlinjer för bankerna i SpareBank 1-gruppen.

Vi arbetade vidare med ODIN:s interna hållbarhetsstrategi. Under året upprättade vi en ESG-kommitté som en naturlig plattform för att diskutera hållbarhetsfrågor. Ytterligare åtgärder kommer också att diskuteras i ESG-kommittén 2020.

Under det gångna året hade vi en dialog med ett antal företag, både sådana som vi investerar i och företag som vi överväger att investera i. Vi deltog också i bolagsstämmor och avgav under året 3 361 röster på 241 bolagsstämmor. Detta motsvarar ett röstdeltagande på 100 procent. I 209 fall röstade vi emot bolagens rekomen-

ationer. När vi väljer att göra det handlar det som regel om bonusprogram och ersättningar till ledningar och styrelser, val av styrelseledamöter eller inskränkning av aktieägarrättigheter. Dessutom har vi röstat för förslag som bidrar till ökad redovisning, öppenhet och riktlinjer på ESG-området.

Förutom att rösta på bolagsstämmor sitter vi i flera valberedningar. Valberedningens uppgift är att utse företagets styrelse. Det här är ett viktigt arbete som vi utför tillsammans med andra stora ägare i företagen.

Den 31 december 2019 satt vi i följande valberedningar:

I NORGE:

XXL, Multiconsult, Kongsberg Gruppen, Tomra och Borregaard

I SVERIGE:

Axfood, Beijer Alma, Addnode, Byggmax, Addlife och AQ Group.

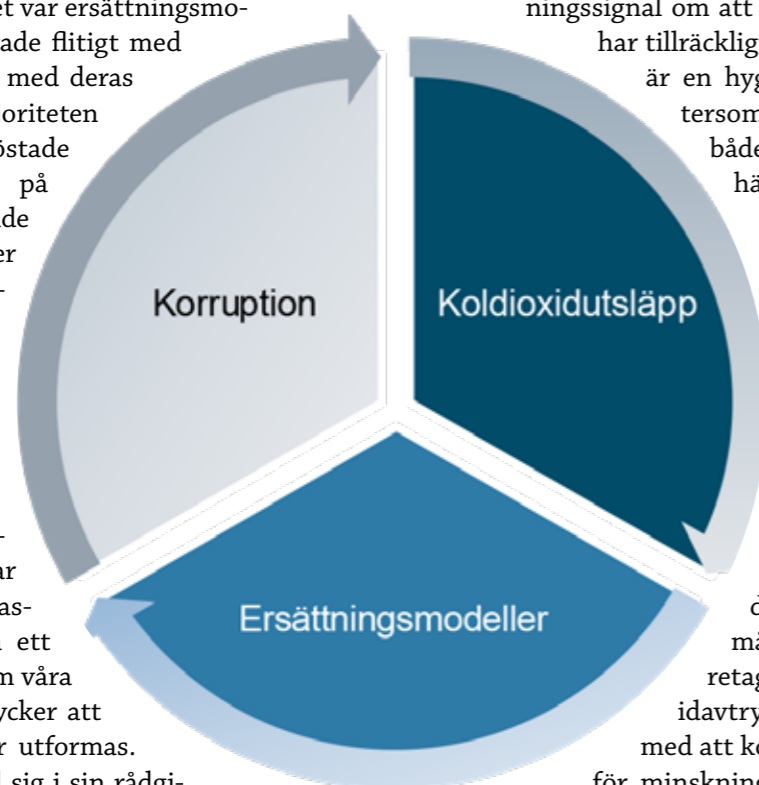
Aktiva ägare 2019	Antal företag
Företagsdialog 2019	61
- Strategi & rapportering	41
- Teman och händelser	15
Bolagsstämmor	241
- Antal röster	3.361
- Antal röster mot företagets förslag	209
Valberedningar	11
- Nya 2019	2
Observation	5
- Befintliga	4
- Nya 2019	3
- Borttagna 2019	2
Uteslutna	1
- Befintliga	1
- Nya 2019	0
- Borttagna 2019	0

Årshjul

Vid ingången av 2019 valde vi ut tre områden som vi ville fokusera extra på under det kommande året, nämligen korruption, koldioxidutsläpp och ersättningsmodeller. Vi tog under året in experter på ovanstående områden för att hålla dragningar för förvaltningen. Syftet är att ge oss en bättre förståelse för problemställningarna kring dessa teman, och även vilka frågor vi kan ställa till våra företag om hur de hanterar problemställningarna. Det har varit både lärorikt och nyttigt för oss och vi har tagit med oss det i mötena med våra företag.

Ersättningsmodeller

Under det första halvåret var ersättningsmodeller något vi diskuterade flitigt med våra företag i samband med deras bolagsstämmor. Majoriteten av de 209 fall där vi röstade emot bolagets förslag på bolagsstämmor handlade om ersättningsmodeller för ledningen. Vi förhåller oss kritiskt till ersättningsmodeller som är för kortsiktiga eller otydliga. Vi hade också en genomgång med en extern expert på olika typer av ersättningsmodeller och hur dessa har utvecklats under de senaste åren. Det var också ett bra tillfälle att lägga fram våra synpunkter på hur vi tycker att ersättningsmodeller bör utformas. Dessa tar experten med sig i sin rådgivande roll gentemot företagen. Det här är nyttig kunskap att ha i bakhuvudet inför bolagsstämmor när vi ska bedöma företagens förslag gällande ersättningsmodeller. I många fall lämnar vi våra synpunkter i förväg, så att ändringarna implementeras i det förslag som presenteras på bolagsstämman. Arbetet är viktigt för att säkerställa att ledningens ersättningsstruktur är kopplad till långsiktiga och tydliga krav på måluppfyllelse.

Korruption

Vi talade under året med flera av våra företag, inom olika branscher, om hur de hanterar korruptionsrisker. Det är en risk som finns inom alla företag, men vissa sektorer är mer utsatta än andra och det kan ha stor betydelse var i världen företagen bedriver verksamhet. Vi hade en genomgång med en expert på området som har lång erfarenhet från korruptionsutredningar. Han gav oss inblick i utmaningarna och konsekvenserna med att inte ha några system för att fånga upp ekonomisk brottslighet. Vi uppfattar det som att korruption står högt på dagordningen i de företag vi äger. I annat fall hade detta varit en varningssignal om att styrelsen och ledningen inte har tillräckligt god insyn i företaget. Detta är en hygienfaktor för företagen, eftersom konsekvenserna är skadliga både för företaget och för samhället.

Koldioxidutsläpp

Utsläppsredovisning är ett annat område som vi följde upp och påverkade under året. Vi bjöd in externa experter från både universitet och analysföretag för att få en bättre inblick i varför och hur koldioxidutsläpp bör redovisas och att det är viktigt att sätta tydliga mål. Vi ser att de flesta stora företag idag redovisar sina koldioxidavtryck, men fortfarande arbetar med att korrigera och sätta tydliga mål för minskningar. Många av företagen redovisar också relativa koldioxidutsläpp. Detta är naturligtvis mycket viktigt för företaget att hålla reda på men försvårar jämförelser med andra. Många av de mindre företagen lyfter fram kostnader och resursanvändning som utmanande, eftersom utsläppen i många fall är minimala och de behöver lägga sina resurser på mer relevanta problemområden. Ändå är många av de mindre företagen på god väg att redovisa sina koldioxidavtryck, då detta mer eller mindre är ett krav i dag. Vi kommer att fortsätta att påverka företagen för en bättre redovisning av koldioxidavtryck även framöver.

Företagsdialoger under 2019

Vi följer noga upp våra investeringar genom löpande möten med ledningen för företagen. Mötena är bra forum för dialog kring strategi såväl som företagens utmaningar och möjligheter på både kort och lång sikt. Det är viktigt för oss att företagets ledning har förmåga att både tänka och agera långsiktigt och att ramarna kring företaget ger utrymme för detta. Här spelar naturligtvis även hållbarhetshänsyn in. Vi har fokus på att ledningen förstår hur företaget påverkas av förändringar, men också på hur

företaget i sig påverkar omvärlden – lokalt och globalt. Företagen lägger allt större resurser på detta i sitt strategiska arbete, vilket visar att de tar frågan på allvar.

Under 2019 var vi i kontakt med de flesta av de företag vi investerar i, antingen i form av fysiska möten, telefonsamtal eller via e-post. Nedan hittar du ett axplock av de företag vi hade en dialog med under det gångna året.

ESSITY – SKYDDADE SKOGAR OCH URFOLKSRÄTTIGHETER

Essity är en av världens ledande hygien- och hälsoföretag och säljer produkter inom personlig vård, papper för hemmabruk och professionella hygienprodukter. Begreppet hållbarhet är väl förankrat i företaget och de har goda redovisningsrutiner. Företaget betraktas som ett av de ledande i branschen. Essity producerar pappersbaserade produkter där den viktigaste insatsvaran är pappersmassa utvunnen från skog. Detta är i sig inget problem så länge skogsbruket är hållbart och följer vissa riktlinjer. Essity bedriver emellertid inte själva skogsbruk utan är köpare av pappersmassa. I juni 2019 publicerade Greenpeace en rapport i vilken man anklagade flera aktörer, däribland

Essity, för att köpa pappersmassa (pulp) som utvunnits från skyddade skogar i norra Europa. Skogsskydd är nödvändigt för att värna artmångfalden och upprätthålla den balans som krävs för att ekosystemen ska bestå. Samtidigt kan skogsbruket i vissa områden även påverka lokalbefolkningen negativt. För att säkerställa att produkter framställs på ett hållbart sätt måste det finnas flera certifieringssystem. Efter vad vi kan utläsa är Greenpeace anklagelser knutna till en rapport med samma tema som de tog fram 2017 och i den kritiserades Essity för att inte ha vidtagit tillräckliga åtgärder.

Företagsdialoger under 2019

Essity har dock varit öppna kring kritiken och har fört en dialog med Greenpeace för att dementera anklagelserna. Vi tog hjälp av analysbyrån Sustainalytics för att få en bild av vad som krävs av Essity för att de ska "rentväs". De punkter som vi tog med oss i dialogen med Essity var om de officiellt har tillkännagivit vilka åtgärder som vidtagits samt om de redovisar hur stor andel av deras inköp som är FSC-certifierad.

Essity förklarade för oss att de förde en dialog med flera icke-statliga organisationer, däribland Världsnaturfonden och Greenpeace, samt ett antal organisationer med anknytning till urbefolkningsrättigheter. De har nu

tagit fram mål och nya riktlinjer som är i linje med den återkoppling de fått från externa intressenter. De kunde även meddela att de hade uttalat en tydlig förpliktelse att alla råvaror de använder ska härstamma från ett hållbart skogsbruk.

För närvarande är 76 procent av deras totala inköp av pappersmassa FSC-certifierad och utvecklingen kommer att presenteras i årsredovisningen för 2019. Vi upplever att Essity är bland de bästa i klassen här, men kommer självfallet att följa utvecklingen framöver.

*FSC är en certifiering för hållbart skogsbruk
*NGO är icke statliga organisationer

NESTE – HÅLLBAR PALMOLJA

Palmolja används i många olika produkter i allt från livsmedel och tvål till bränsle. Konsumtionen i världen uppgick till hela 65 miljoner ton under 2018 och den ökade produktionen utgör ett hot mot såväl regnskog som urfolk. Detta har flera icke-statliga organisationer, inklusive regnskogsfonden, satt strålkastarljus på under de senaste åren. Palmoljeplantager anläggs genom att man hugger ned befintliga skogar, vilket är skadligt för artmångfalden, vilda djur, lokalbefolkningen och klimatet.

De största exportörerna av palmolja är Indonesien och Malaysia, men även regnskogen i Sydamerika och Centralafrika hotas. Detta är allvarligt och kräver att såväl företag, regeringar som investerare tar sitt ansvar. Vi tog kontakt med det finska företaget Neste, en av världens största producenter av biodiesel, för att få en inblick i hur de jobbar med dessa utmaningar. Neste ligger på tredje plats på listan över världens mest hållbara företag (Corporate Knights 100). Företaget är också en förhållande-

vis stor köpare av palmolja som utgjorde sju procent av företagets insatsvaror i form av förnybara resurser 2018. Neste kunde berätta att all palmolja de använder är fullt spårbar och certifierad, och att denna information, inklusive vem och varifrån de köper, är tillgänglig på deras webbplats. De ställer höga krav på sina leverantörer som måste förplikta sig att följa Nestes avskogningsprinciper

samt krav relaterade till arbetsvillkor och lokalsamhället. Företaget kunde även berätta att samtliga leverantörer granskas innan avtal ingås. Om det visar sig att en leverantör bryter mot principerna hävs avtalet om det inte bedöms vara möjligt att påverka leverantören i positiv riktning. Neste räknar med att andelen palmolja i deras insatsmix kommer att minska under de kommande åren.

A.O.SMITH – REDOVISNING

Vi kan notera att amerikanska företag ligger efter europeiska företag när det gäller redovisning av hållbarhetsinitiativ, riktlinjer och hållbarhetsmål. Vi har därför regelbundna möten med våra amerikanska företag för att förmedla våra förväntningar på redovisning, målsättning och uppföljning av deras hållbarhetsarbete. A.O. Smith är ett exempel på ett företag som vi träffade under 2019. A.O. Smiths huvudsakliga verksamhet är produktion och försäljning av varmvattenberedare av olika slag. Den största ESG-risken i företagets verksamhet består, enligt vår bedömning, i energiintensiteten i produktionen av deras produkter som innehåller mycket stål. Vi efterlyste en bättre redovisning av energiförbrukning och koldioxidutsläpp från produktionen. Företaget svarade att de jobbar med detta men att de har varit lite avvaktande på grund av de höga kostnaderna för den här typen av redo-

visning. De poängterade också att deras amerikanska investerare inte efterfrågar detta, vilket vi också hört från många andra bolag. Vi uppmanade dem ändå att fortsätta arbetet och underströk att kraven från kunder och investerare kommer att öka drastiskt under de närmaste åren, vilket gör det angeläget att få detta på plats.

Vi uppmanade även företaget att ta tydligare ställning som producent av energieffektiva produkter som kan bidra till betydande minskningar av energiförbrukningen vid uppvärmning av vatten och byggnader. Företaget har produkter som är ledande inom energieffektivitet och det ligger i både deras och miljöns intresse att kunderna i högre grad är villiga att betala för nya energieffektiva produkter som kan ersätta gamla, energikrävande produkter.

Företagsdialoger under 2019

ATLAS COPCO – FOLKRÄTT

Västsahara betraktas av FN som Afrikas sista olösta koloniala fråga. Delar av territoriet är ockuperat av grannlandet Marocko. Marockanska styrkor tog kontroll över territoriet 1975, i strid med internationell rätt och ett uttalande från Internationella domstolen i Haag. Den ekonomiska aktiviteten i Västsahara kontrolleras av den marockanska regeringen, som erbjuder skattelättnader och subventioner till flera marockanska bosättare i de ockuperade områdena.

På senare år har den internationella medvetenheten om de etiska problem som är förknippade med investeringar i det ockuperade området emellertid ökat. Detta har lett till att flera utländska företag har dragit sig ur till följd av negativ mediebevakning eller påtryckningar från etiskt medvetna aktieägare. Ett av Marockos främsta motiv bakom ockupationen av Västsahara har alltid varit områdets värdefulla naturresurser. Medan Marocko finansierar ockupationen genom naturresurser i området, har de flesta saharawier förvisats till ett liv i flyktingläger. Ett flertal FN-resolitioner och internationella konventioner definierar den här typen av verksamhet som olaglig.

ODIN har under många år investerat i Atlas Copco genom fonderna ODIN Norden, ODIN Sverige och ODIN Global. Genom kontakt med stödskommittén för Västsahara har vi blivit allt mer bekanta med Atlas Copcos engagemang i Västsahara. Atlas Copco har alltid försvarat lagligheten i

verksamheten i Västsahara, men har inte svarat på frågan om saharawiernas önskemål. EU-domstolens generaladvokat understryker saharawiernas rätt att själva förvalta sina naturresurser, vilket innebär att Marocko alltså inte kan göra några legitima anspråk på territoriets fosfat.

2013 avslöjades att Atlas Copco hade levererat utrustning till den kontroversiella fosfatgruvan Bou Craa i Västsahara och även underhållsutrustning till den. Atlas har hittills försvarat sin verksamhet i området. Atlas Copcos kund ägs av marockanska myndigheter.

Vi träffade under det gångna året löpande stödskommittén för Västsahara för att bli bättre insatta i frågan. Stödskommittén för Västsahara är en medlemsorganisation som arbetar för en fredlig lösning på konflikten i Västsahara. I september 2019 hade vi ett samtal med Atlas Copco för att utreda frågan om Atlas Copco verkligen har någon kund i Västsahara, eller om all verksamhet i Västsahara har tagits över av Epiroc. Epiroc är Atlas Copcos före detta gruvdivision som separerades från bolaget 2018. Vi tycker att de svar vi inledningsvis fick kring bolagets engagemang i Västsahara var oklara, och inte tydligt nog förklarade om Epiroc tagit över eventuella serviceavtal eller ej. Vi kommer därför att fortsätta att ta upp frågeställningen med företaget framöver.

Vi strävar efter att investera i företag som tar socialt ansvar, som värnar miljön och som har styrmekanismer på plats som gör det möjligt för dem att ständigt förbättra och minimera risken för oönskade incidenter i framtiden. Således vill vi huvudsakligen investera i företag som har allt i ordning. I vissa fall väljer vi ändå att investera i företag som historiskt sett inte har uppfyllt kraven på en ansvarsfull verksamhet, men där vi ser tydliga tecken på förbättring. Det finns två anledningar till detta. För det första ser vi att marknaden i många fall inte prisar in en bättre och mer ansvarsfull framtid för dessa bolag.

Många investerare utgår bara från uteslutningslistor och väljer därför att inte investera i företag som inte uppfyller givna krav. Detta leder till en skev prissättning som korrigeras om företagen bättrar sig och investerarna kommer tillbaka till företaget. För det andra tror vi på att påverka, antingen som enskilda aktieägare eller i samarbete med andra investerare. Om man vill påverka ett företag att förbättra sig kan man inte överlåta ägarskapet till andra investerare som inte nödvändigtvis är lika motiverade att driva på en förändring.

WELLS FARGO - GOD AFFÄRSSED

Den amerikanska storbanken Wells Fargo är ett exempel på ett företag som har gjort misstag men som jobbar med stora förändringar för att undvika liknande snedsteg i framtiden. Vi investerade i Wells Fargo efter att det hade blivit känt att anställda på banken öppnat bankkonton för kunder utan deras samtycke. Motivet bakom detta var ett bonussystem som belönade de anställda baserat på försäljningen av nya produkter till befintliga kunder. På grund av den hårda pressen från ledningen att nå årliga resultatmål började de anställda agera på ett sätt som inte låg i kundernas intresse.

Trots att upprättandet av nya konton utan kundernas samtycke inte gynnat bankens resultat nämnvärt, avslöjade beteendet en osund kultur som gick hela vägen upp till högsta ledningsnivå. Konsekvenserna har därför varit dramatiska. Förutom att betala tillbaka ersättningar har Wells Fargo blivit tvungna att ingå förlikning i en grupp-

talans mot banken. Banken har ålagts att låta balansräkningen vara oförändrad tills att bättre kontrollrutiner upprättats. Därtill har hela högsta ledningen och flera styrelseledamöter fått gå. Vi tror att detta kommer att leda till stora positiva förändringar i banken, även om det tar tid. Wells Fargo är en bank som historiskt sett har varit känd för att vara en ganska pålitlig bank med låg tolerans för riskfylld utlåning. Så även om den senaste tidens skandaler har varit omfattande är de på många sätt unika ur ett historiskt perspektiv. Vi tror därför att Wells Fargo kan återvinna förtroendet hos befintliga och potentiella nya kunder.

I oktober tillsattes Charles Scharf som ny VD. Han har tidigare varit VD för Visa och Bank of New York Mellon. Det var viktigt för banken att få en ny chef på plats, och vi ser fram emot att se om han kan bidra till att dra ett streck över bankens tidigare problem.

Företagsdialoger under 2019

NORDISKA BANKER – RUTINER MOT PENNINGTVÄTT

Nordiska banker har haft en alltför svag internkontroll under det senaste året och rutiner för att motverka penningtvätt är ett naturligt samtalsämne i mötena med de banker som vi investerar i. Vi träffade Danske Bank flera gånger och hade också möte med Handelsbanken och ING Groep på samma tema.

Danske Bank utreds fortsatt för penningtvätt (läs mer i årsredovisningen för 2018). Vi träffade representanter från bankens koncernledning både i juni och december 2018 för att diskutera situationen. Vårt intryck var att Danske Bank var på rätt väg och att man har ansträngt sig hårt för att bringa ordning i situationen. Danske Bank har anställt drygt 1 500 personer som ska arbeta med processer för att motverka penningtvätt i banken och incitamenten för att inte göra samma fel igen bör vara på plats. Vi träffade dem igen i juni 2019 och det framkom då inte så mycket nytt, annat än att de fortfarande inför förbättringar och samarbetar med myndigheter. Marknaden väntar nu på hur stora sanktionerna blir (eventuellt böter). Efter en helhetsbedömning kring den framtida potentialen för värdeskapande sålde vi under halvåret av våra aktier i Danske Bank. Swedbank drogs under våren

2019 in i penningtvättshärvan i Baltikum. Rapporteringen kring avslöjandet var omfattande, särskilt som VD tidigare hade bekräftat för marknaden att banken inte var inblandad i detta. Dessutom fick banken kritik för att ha informerat de största aktieägarna om ärendet innan det offentliggjordes. Vi satte därför upp företaget på observationslistan eftersom vi äger obligationer i Swedbank.

Under hösten drogs även DNB och SEB in i penningtvättsproblemet. Ett isländskt fiskeföretag skulle ha utnyttjat DNB för att överföra 640 miljoner norska kronor till ett skatteparadis. DNB hävdar att banken avslutade kontona 2018. Programmet «Uppdrag granskning» på SVT har rapporterat om misstänkt penningtvätt i Baltikum. SEB har svarat att man har förbättrat sina rutiner men kan ändå inte garantera att banken inte har utnyttjats för penningtvätt. Detta är en överhängande risk bland bankerna, vars rutiner sedan länge varit alltför svaga. I många fall har bankerna själva medgett att de varit för naiva. Vårt intryck är att bankerna lägger stora resurser på att åtgärda svagheterna och att de bör vara bättre rustade nu. Detta är ett fortsatt prioriterat samtalsämne i dialogen med bankerna.

Strategi och hållbarhets-redovisning

Flera av de företag vi investerar i tar kontakt med aktieägarna för att få inspel om vad de kan förbättra i sitt hållbarhetsarbete. Under det gångna året bidrog vi till framtagandet av en hållbarhetsstrategi för svenska Intrum. Vi framförde våra synpunkter på vad vi tyckte att de skulle fokusera på framöver och väntar spánt på resultatet av processen. Vi har också haft en dialog med spelbolaget Embracer om hur de arbetar med hållbarhet, där vi fick inblick och kunde ge synpunkter på deras planer framöver. Vi hjälper gärna våra företag att utveckla sina hållbarhetsstrategier.

Företagen i Norden, såväl som i Europa, har kommit långt på det här området. Resten av världen släpar som regel lite efter. Detta är något vi tar i beaktning innan vi investerar. Ett exempel på detta i år är när vi valde bort ett företag på tillväxtmarknaden med anledning av bristande rutiner och krav på palmoljeleverantörer.

I de företag vi investerar i kan vi bidra till bättre redovisning och samtidigt få en bättre bild av deras riskprofil och möjligheter framöver. Vi tog kontakt med ett av våra företag på tillväxtmarknaden, Garware Technical Fibers, som tillverkar nät och garn och bland annat levererar nät till fotbollsmål. Vi kontaktade dem för att höra hur de hanterar utmaningar knutna till arbetsvillkor och plastavfall. Vi fick grundlig återkoppling från ledningen som kunde berätta hur de arbetar med detta och hur de tänker framgent.

Utöver att diskutera specifika hållbarhetsfrågor med företagen efterfrågar vi också redovisning. Under det gångna året förde vi en dialog med många företag på den här punkten. Bland annat var vi i kontakt med kanadensiska Constellation Software och PolyOne, både för att få deras syn på hållbarhet samt för att efterlysa bättre redovisning.

Uteslutningar och observation

Förutom att utesluta företag baserat på produkter eller tjänster som de tillhandahåller, utesluter vi även företag på grundval av deras beteende. Vi kommer alltid att försöka påverka företagen att förbättras innan vi eventuellt väljer att utesluta dem. Om vi misstänker att ett företag i portföljen kan handla i strid mot våra riktlinjer sätter vi upp det på vår interna observationslista. Om företaget förbättrar de aspekter som orsakade händelsen kommer företaget att kunna tas bort från observationslistan efter ett tag. Om vi inte ser att företagets ledning har förmåga eller vilja att genomföra förbättringar kommer företaget att uteslutas.

Norsk Hydro sattes upp på vår observationslista i samband med problemen med Hydro-ägda Alunorte i Brasi-

lien. Det började med kraftig nederbörd och utsläpp av regnvatten från anläggningen i februari 2018, då miljömyndigheterna och en regional domstol ålade aluminiumraffineriet att minska produktionen. Produktionsförbudet hävdades i våras efter en hearing där en tredje part bedömde att anläggningen var säker. Vi har haft flera möten med ledningen, och i kombination med undersökningar gjorda av vår analysbyrå, anser vi att företaget har hanterat händelsen på ett bra sätt och att de har tillräckliga rutiner för att förebygga och hantera liknande händelser i framtiden. Vi tog bort företaget från observationslistan sommaren 2019.

Nedan visas vår observations- och uteslutningslista samt ändringar vi gjort under året:

Observationslista			
Datum	Bolag	Fond	Orsak
2018.07.04	Danske Bank	ODIN Kreditt, ODIN Europeisk Obligasjon	Penningtvättsanklagelser
2018.09.11	Wells Fargo	ODIN USA	Affärsetik
2019.03.22	Swedbank	ODIN Kreditt	Penningtvättsanklagelser
2019.11.14	DNB	ODIN Kreditt/ODIN Europeisk Obligasjon/ODIN Norge/ODIN Norsk Obligasjon/ODIN Likviditet	Penningtvättsanklagelser
2019.11.19	SEB	ODIN Kreditt	Penningtvättsanklagelser
Exkluderingslista			
Datum	Bolag	Fond	Orsak
2018.02.01	Fortive Corp.	ODIN USA	Inblandning i kärnvapen
Ändringar			
Datum	Bolag	Orsak	Ändring
2019.03.22	Swedbank	Penningtvättsanklagelser	Lagt till på observationslistan
2019.06.04	Danske Bank	Penningtvättsanklagelser	Fortsatt på observationslistan, ut från ODIN Norden
2019.06.06	ING Groep	Penningtvättsanklagelser	Borttagen från observationslistan. Ut från ODIN Europa
2019.07.31	Norsk Hydro	Utsläpp i Brasilien	Borttagen från observationslistan
2019.11.14	DNB	Penningtvättsanklagelser	Lagt till på observationslistan
2019.11.19	SEB	Penningtvättsanklagelser	Lagt till på observationslistan

Koldioxidavtryck

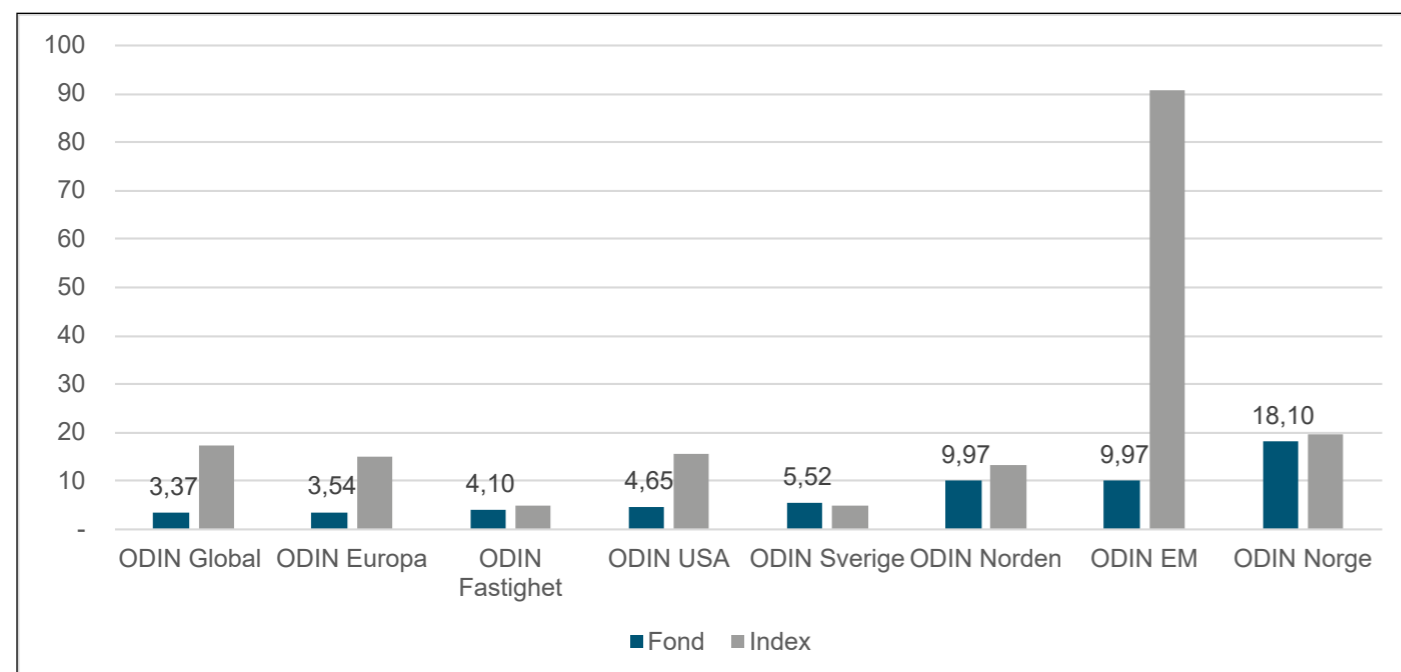
Under 2017 började vi mäta klimatpåverkan i våra portföljer. Klimatpåverkan på fondnivå, i detta fall mätt i koldioxidintensitet, ger en fingervisning om hur stora utsläppen är för bolagen i en viss portfölj jämfört med intäkterna. Ju lägre siffra, desto bättre. Dock är det inte alla bolag som redovisar sina koldioxidutsläpp och vi måste därför göra våra bedömningar mot jämförbara bolag. Syftet med att redovisa klimatpåverkan för våra fonder är att uppmuntra bolagen att mäta sina egna utsläpp och sätta upp mål för att reducera dem från dagens nivåer.

Koldioxidavtryck (här mätt i koldioxidintensitet) är ett sätt att mäta fondens exponering mot utsläppsintensiva företag. Koldioxidavtrycket visar portföljföretagens utsläpp (koldioxidavtrycket under ett år) i förhållande till deras omsättning (årlig omsättning i fondens valuta), jus-

terat för portföljvikt. Beräkningarna är inte fullständiga eftersom de inte omfattar alla indirekta utsläpp. Exempelvis är företagets utsläpp kopplade till inköpt elektricitet (som är ett indirekt utsläpp enligt Scope 2) inkluderat medan utsläpp kopplade till en underleverantörs inköpta elektricitet inte är det (Scope 3). Vi har utgått från de nya riktlinjer som tagits fram av Svenska Fondbolagens Förening och har anlitat analysbyrån Sustainalytics för att göra beräkningarna på våra aktiefonder. Det nyckeltal som utvärderas är fondens koldioxidintensitet utifrån beräkningar gjorda med senast tillgängliga data per 31 december 2019.

Läs mer om hur vi beräknar koldioxidavtryck [här](#) >>

Koldioxidavtrycket (SEK) för våra aktiefonder under 2019

Samarbete och utveckling

Arbetet med hållbarhet och ansvarsfulla investeringar är en kontinuerlig process och det är nyttigt att samarbeta med andra investerare för att stärka vårt hållbarhetsarbete. Därför deltar vi i olika forum för kunskapsutbyte och är bland annat medlem i Norsif, Swesif och Nues. Internt inom företaget är det också viktigt att förnya kunskaperna och vi tar regelbundet in externa aktörer som kan ge oss djupare inblick i aktuella ämnen. Det är också mycket nyttigt att träffa icke-statliga organisationer som är experter på olika områden så att vi kan vara tydligare i de förväntningar som vi har på våra företag.

Genom vårt medlemskap i PRI har vi möjlighet att gå samman med andra investerare för att påverka företag och fokusera på särskilda områden.

Som ett led i vårt arbete upprättade vi under 2019 en ESG-kommitté. Kommittén består av anställda på ODIN från olika avdelningar och kontor där syftet är att hitta bra lösningar, svara på frågor från kunder i olika segment och se till att vi ligger i framkant. Under 2020 kommer vi att jobba vidare med vår hållbarhetsstrategi och ESG-kommittén får en central roll i detta arbete.

Vegard Søråunet
CIO

Dan Hänninen
Direktör institutionella kunder

Ane Serine Rongved
Hållbarhetsansvarig

Tomas Hellström
VD, ODIN Fonder

Harald Nissen
Portföljförvaltare

Jonathan Schönbäck
Senior Portföljförvaltare

Mariann Stoltenberg Lind
Senior Portföljförvaltare

Jessica Walter
Marknadschef, ODIN Fonder

E
S
G

Kommittén

Walk the talk

Det är viktigt för oss att de företag vi investerar i uppträder ansvarsfullt och strävar efter att ständigt förbättras. Detta gäller även för ODIN som bolag. ODIN är ett dotterbolag till SpareBank 1 Gruppen och har kontor i Norge, Sverige och Finland. Huvudkontoret ligger i Oslo, och det är här de allra flesta anställda sitter.

För att minimera vår klimatpåverkan har vi vidtagit flera åtgärder internt. Under 2020 ska vi utarbeta och publicera en klimatredovisning, vilket gör det möjligt för oss att sätta upp fler konkreta mål för framtiden. Därmed inte sagt att vi inte fokuserat på detta tidigare. Det handlar om att vara medveten om sin förbrukning, undvika slöseri och hitta klimat- och miljövänliga lösningar när helst det går.

Medveten förbrukning

- Strömförbrukning
- Papper och utskrifter
- Engångsartiklar/bestick
- Syfte med flygresor

Undvika slöseri

- Fokus på att minimera matsvinn och planera för att minimera mängden emballage
- Allt avfall ska sorteras

Använd klimat-/miljövänliga lösningar där det är möjligt

- Alla engångsartiklar av plast och papper ska successivt ersättas av återvunna material

Alla anställda fick 2019 vattenflaskan "Ocean Bottle" i julklapp. Detta bidrar också till att minska användningen av engångsglas m.m. Dessutom går 30 procent av intäkterna från flaskan till plastinsamling i regi av återvinningsföretaget The Plastic Bank som sysselsätter lokalbefolkningen i Brasilien, Haiti, Filippinerna och Indonesien med insamling av plast. En flaska finansierar en insamling motsvarande 1 000 plastflaskor från havet. [Läs mer om Ocean Bottle här>>](#)

Varje år ger ODIN även julgåvor till välgörande ändamål som medarbetarna röstar fram. 2019 gick julgåvorna till Sjöräddningen, Sjukhusclownerna och norska Regnskogsfonden.

Vår filial i Sverige, ODIN Fonder, har i många år varit sponsor åt Hand in Hand som arbetar för en värld fri från fattigdom och barnarbete. Genom mikrolån hjälper de främst kvinnor att starta småföretag. Tack vare den extra inkomsten kan kvinnorna förbättra livet för både sig själva och sina familjer. Hand in Hands arbetsmodell bidrar till 12 av FN:s 17 globala hållbarhetsmål. [Läs mer om Hand in Hand här>>](#)

Vi ser fram emot att fortsätta arbeta med detta och sätta nya mål under 2020!

Målsättning 2020

Under 2020 kommer vi att fortsätta att följa upp de företag vi äger. På ODIN har vi ett betydande innehav av små och medelstora företag i våra portföljer, där vår röst är viktig. De här företagen är mindre representerade bland de största förvaltarna och här menar vi att vi kan göra en skillnad.

På ODIN stödjer vi FN:s hållbarhetsmål och kommer att arbeta med våra företag (och oss själva) för att uppnå de mål som satts till 2030.

Precis som i fjol har vi valt ut tre områden att fokusera lite extra på under året. Två av dessa går att koppla till hållbarhetsmål 13 och 8:

Detta kommer att vara:

- Företagens mål kring klimatutsläpp och miljö (SDG 13)
- Arbetsvillkor i företagen (SDG 8)
- Intressekonflikter

Vårt mål är att skapa värde för våra andelsägare. Vi tror att vägen dit är att investera i företag som tänker långsiktigt och som är väl rustade att möta de krav som samhället ställer.

Vi är fast beslutna att hitta de hållbara företagen där ute och hållbarhetsöverväganden går hand i hand med vår investeringsfilosofi.

Detta är en del av det finansiella området som genomgår en stor förändring både vad gäller tillgänglig information och redovisning, men även nya standarder som fastställs. Vårt mål är att vara en ledande aktör på detta område och bidra till en bättre framtid.

VEGARD SØRAUNET
CIO

ODIN Fonder, Kungsgatan 30, S-111 35 Stockholm
Box 238, S-101 24 Stockholm, Telefon: +46 8 407 14 00, Organisationsnummer: 516402-8044

ODIN Forvaltning, Fjordalléen 16, N-0250 OSLO, Postboks 1771 Vika, N-0122 OSLO
Telefon: +47 24 00 48 00, Organisationsnummer: 957 486 657
ODIN Forvaltning är ett helägt dotterbolag till SpareBank 1 Gruppen AS

odinfonder.se